

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Kremmer Dezső dr.*
Cím: *Uj muzeum körvonalai*

Forrás: *Budapesti Hírlap*

Bp
(Hely)

1924. 7. 26.
(Idő)

Destálvozás

Tárgy

027.42

Hely

Idő

"1924"

Személy

Uj muzeum körvonalai.

Irta Kremmer Dezső dr.

A magyar könyv nehéz vándorútján, nem egyszer roskadt le a nélkül, hogy a szegény vándort a vigasztalás hűs cseppjével üditette volna fel valaki. A mult század egy-egy lelkes könyvkiadója a fűskuti Landerer, Petrózai Trattner, emőkei Emich-családok ősei „a Magyar Literatura fölvirágoztatása és édes Magyar nyelvünk paléozása miatt” le-le hajolt a szegény vándorhoz és hóna alá nvulva, segítette előre a nagy cél felé. Hazánk művelődéstörténetének mindenkor egyik legragyogóbb fejezete lesz e nemes emlékü könyvkiadók keményveretű hazafiságból fakadó irodalompartolása. Ő nekik köszönhetjük, hogy a vándor később vidám dallal ajakán haladt előre kis batyujával, nagy magyar értékekkel.

E nemes hagyományokat őrizték meg és ápolják a későbbi könyvkiadók s ma ugy érezzük, hogy a mikor nemzeti lerongyolódásunk e szomorú korszakában a magyar teremtés, magyar élni akarás minden meg nyilvánulását, mint drága hazai természet csürbe kell hordani: minden könyvkiadó munkássága értéket jelent nekünk, tehát meg kell őriznünk.

E sorok írója előtt vetette föl egyik nagymultu s ma is virágzó kiadócég alapítója és vezére, Révay Mór János, azt az életre való eszmét, hogy a ma élő könyvkiadó cégek a magyar könyv fölvirágoztatása érdekében kifejtett tevékenységük művelődéstörténeti jelentőségü emlékei, az összes kiadványok egy-egy példányát, valamint irodalmi levelezéseiket gyűjtsék össze s muzeális elrendezéssel adják át ajándékképpen a mozgékony Fővárosi Könyvtárnak. E gondolat nagy jelentőségét első pillanatra szinte alig lehet belátni. Az irodalomtörténet a maga jellegzetes és biztos módszerével lemérte és fölértékelte nagyjainkat és kicsinyeinket egyaránt és kinek-kinek helyét kijelölte a magyar Waihallában.

De mennyivel világosabb képet nyerhetünk egy-egy korszak irodalmi életének tragikus küzdelmeiről, ha mintegy a kulisszák mögé nézve, szemmel kísérhetjük egy-egy könyv születésének gyakran fájdalmas körülményeit s szinte nagyító üveg alatt tárul a mai szemlélő elé egy-egy elmúlt korszak irodalmi életének sok-sok kedves bensősége. Majdnem azt mondhatnám, hogy ilyen egy-séges átfogó tekintet a multa, csak e tervezett kiadói muzeum szemlélése nyomán alakulhat ki bennünk. Az író lelkéhez nem csupán művein keresztül jutunk el. Egész egyénisége, a maga korában betöltött szerepe csak a kortársaival való levelezésből alakul ki igazán.

Uj irodalmi divatok, uj értékelések váltják föl egymást. A ma rendszerint elavultnak találja a tegnapot, s ujszerüt fedez föl a tegnapelőttben. Ez a megszokott értékelés nem egyszer hamis világításban mutatja be egy-egy letúnt író, költő vagy tudós képét. Ha azokat a titkon mozgató erőket, melyeket csak gondos kortörténet-tanulmányozás főd fel megismerjük, igen gyakran más hangulatot vált ki belőlünk egy régi írásmű értéktelennek látszó része.

A magyar költői és tudományos irodalom aem egyszer tragikusan fejlődő életszakazaiban sok példát találunk erre.

Révay Mór János nagyvonalu elgondolását meleg szeretettel köszöntjük, mert hiszen az elgondolás mögött egy olyan különös hatalmas irodalomtörténeti muzeum körvonalai rajzolódnak ki lelki szemünk előtt, a mely nem egy irodalmi kérdőjelre fog választ adni, egy-két elfakult sorral, elsárgult papíron. A kiadók szeméi előtt szök-

centek nagy ívelésű pályákra igazi tehetségek, vagy torpantak meg s törtek derékban ketté pályafutások, ma előttünk érthetetlen okból. Irodalmunk tele van nagy kérdésekkel, félbenmaradt tervekkel. Ki tudja, a ki adók íróasztalaiban hány ilyen valóra nem vált álom felvillanására találánk, melyek talán csak azért nem hoztak dicsőséget szerzőjükre, mert elhagyatottak és magyarok voltak!

A hosszú ideig tartó politikai elnyomás páncéla alatt mindig összetömörül egy erős rétegezésű nemzeti élniakarás, heves életösztön, mely azután az irodalom virágos réteit, vagy a nemzeti tudomány szelid halmaít horítja el, mint zügó ár, hogy terméknvé tegye a talajt — az uj vetésre. Különösen így van ez, a hol a Történelem ke-rekénél írók is állnak, mint nálunk volt a multaiban, nem egyszer. És az idegen szár-mazásu, de lélekben megmagyarosodott ki-adók elboruló szívvvel láthatták a magyarság szellemi önállóságáért folytatott küzdel-met s a velük összekötetésben álló írók le-velein és személyes érintkezéseken át bele-pillanthattak egy nagymultu fajta hősies harcaiba. Meg vagyok győződve, hogy e ma még rejtett levelestárak mélyén rejtőznek a meg nem született munkák sirjai, melyek ha talán napfényre kerülnek valamikor, értékes tanulság lesz a fajáért és nyelvi tisztaságáért ma is küzdő magyarság számára.

Örvendetes volna, ha összes kiadóink föl-figyelnének Révay Mór János eszméjére s fősorakoznának nemes gondolkodásu tár-suk mögött az eszme megvalósítására. A Fővárosi Könyvtár, mely a nagyközönség legszélesebb rétegei előtt tárta ki kapuit s kicsinynek, nagyvnak, tudósnak és kezdőnek kezébe egyaránt tud könyvet nyújtani örömmel ragadja meg az alkalmat, hogy a magyar művelődés továbbépítésénél a maga szerény, de lelkes eszközeivel, közremű-ködjen.

A mikor szinte mindenünk elveszett Trianonnál és tőlünk elszakított testvéreink kezéből még a nemzeti művelődés fegyvereit is kicsavarták: kétszeresen nagyjelentőségű e muzeum gondolata, mely nem egy elfelejtett nagy magyar lélek ujra kilobbanását segítené elő, nekünk, árva utódoknak vigasztalására.

Központ